

*Die dienaers van Noorthollant, vergaerdert zynde
bynnen Hoorn op den 18 Martij anno 1577, hebben
gehandelt ende besloten dese naervolgende articulen ¹⁾.*

ART. 1. WILHELM GIELISSZ op *Vlielant* wort het preeckampft verboden. — Ten yersten aengaende WILHELM HELISSZ, naedat die broeders genoechsaemelycken verstaen hadden, dat hy hem onordentlyck buyten raedt ende bewilliginghe van classis, waer hy onder sorteert, in den dienst op *Vlielant* heeft ingedrongen ende daerenboven dieselvige dienst met een ergerlyck ²⁾ leven veronteert, waervan dat hy tot twee oft dry reysen ordentlycken is aengesproecken geweest, ende oyck van die hooge overicheyt bescreven, ten fyne dat hy dieselvige dienst soude verlaeten, soo hebben zy over zyn persoon eendrachtelycken besloten, dat hy zal afstaen ³⁾ van allen kerckendienst ende wat die zoude moegen aengaen, privatelyck ende publiclyckelyck, zoo daer als op andere plaetsen, sonder oyck eenigen dienst der scholen om derzelve ergernissen willen aen te nemen, maer dat hy hem zal met zynen arbeyt godsalichlyck erneren, neffens diewelcke die broeders, zoo hy te cort quaeme, hem alle hulpe ende troost ⁴⁾ te bewysen bereyt zyn, ter tyt toe dat zyne boetveerdicheyt zal blycken om alsdan in eenige dienst toegelaeten te worden.

ART. 2. Van BARTHOLDI *schultbekenninghe*. — Ten tweeden aengaende BARTHOLDUM onsen broeder, dewyle dat voeryersten van noode was, eer men voerder ⁵⁾ in zyn saecken soude treden, dat die schultbekenninghe, die de gemynte van Dordrecht eyscht ⁶⁾, gedaen zy ofte bewilliget waere te geschieden ende dat die consistorie van Dordrecht met die schultbekenninghe, van BARTHOLDO selfs gescreven ende onderteekent, nyet tevreden is geweest, maer een ander forme heeft beworpen, in dewelcke

---

¹⁾ In A ontbreken bij deze acte de marginalia. ²⁾ »engerlyck” A heeft »onerlyck”. ³⁾ »dat — afstaen” ontbr. in A. ⁴⁾ »ende troost” ontbr. in A. ⁵⁾ »voerder” C heeft »weder”. ⁶⁾ »van Dordrecht” ontbr. in A

nyet alleen zyn grove ende zwaere delicten, die bekend ende beleden syn, maer oyck andere feyten, die voer de tyt van zyne zware val zouden geschiet zyn ende noch nyet bekend ende beslichtet en zyn, gespecificeert staen, welcke zy begeren van BARTHOLDO onderteekent te hebben nyet om de gemeente in sulcker forme voer te draegen maer om by haer in de consistorie te houden, soo hebben die broederen om die hangende saecke BARTHOLDI te eyndigen (volgende haer belofte, der overheyt gedaen) haer daertusschen gestelt ende op haer by ¹⁾ begeerte ende bewillinge BARTHOLDI genomen in forme van schultbekenninge in zynen naeme te beleggen, waermede dat hy achtete, dat hy soude moegen by die gemeente van Dort aenstaen, van welcke schultbekenninge copie hier geannexeert ²⁾ is. De broeders hebben oyck aengenomen die van Dordrecht op het versoeck, twelck zy op BARTHOLDO doen, te antwoorden ende redenen over te sryven, waerom dat haer begeerte nyet genoch en geschiet, gelyck die in den brieff opt lange verhaelt staen, waervan copie hier oyck te sien is.

ART. 3. *Van die wederroepinge BARTHOLDI op die predicstoel.* — Ten derden aengaende BARTHOLDUM voersz., dewyle dat die broeders, tAlcmaer in synodo vergaerdert, der overicheyt ende die gemeente van Hoorn belooft hadden, volgende dacte daervan gemaect, eyntelyck antwoert ende beslyt op die saecke van onsen broeder BARTHOLDO ende zynen dienst te geven, zoo is (nyetegenstaende het advys van het classis van Dordrecht ende Delft, welck overgescreven ende den broederen oepentlyck gelesen is, waermede zy de saecke BARTHOLDI noch vuytstellen tot op den yersten dag van Mey om alsdan in een nationael synodo, twelck zy daertoe te Leyden meenden te beroepen, geslicht ende geeyndighet te wesen) gesentencieert ende besloten, dat onsen broeder BARTHOLDUS, dewyle hy hem boetveerdich bewesen heeft ende alles gedaen, twelck men hem rechtelyck soude moegen opleggen, in zynen dienst, van dewelcke hy duslange gesuspendeert is geweest, wederom gerestitueert sal syn om alzo het mishaege, twelck die overicheyt in zyn achterhoudinge heeft, wech te nemen ende die zwaere twist ende schueringe der gemeenten van Hoorn, die te bevreesen stont, te vermyden. Aengaende de wyse ende maniere, hoe dat hy toegelaten zal wesen, hebben die broeders besloten, dat men een schultbekenninge hem voer zoude sryven ³⁾, welcke hy van den stoel aff int beginsel zynder yerster predicatie den volcke zoude voerlesen, twelck hy aengenomen heeft te doen in zulcker forme, als hier geannexeert is. Oyck hebben die broeders

---

¹⁾ »by” ontbr. in C. ²⁾ »geannexeert” G heeft »geannoteert. ³⁾ »hem voer zoude sryven” A heeft »voor hem sal schrijven”.

geordonneert, dat men den classi van Dordrecht ende Delft zal antwoerden op den brief, daarmede dat sy haer advys ¹⁾ overgescreven hebben, gelyck het van henlyuden versocht was, van welke antwoerde de copie hier aengehecht is.

ART. 4. *Van die ouderlingen, dat zy mede zullen verschynen.* — Ten vierden dewyle de broeders tAlcmaer, over die saecke BARTHOLDI verhyndert, de questie van de verschyninge der ouderlingen in de gemeene vergaerdinge der dienaeren aen dit synodum gewesen hadden, soo is met stemmen der dienaeren ende ouderlingen, die doen tegenwoerdich zyn geweest, besloten, dat in alle synodalische vergaerdingen zoo deses quartiers als der ganscher provincie elck dienaer een ouderlinck met hem zal bringen om oyck in alle wichtige saecken haer stemmen te geven, aensinders der ganscher handelinghe ende getuygen daervan te wesen ende zoo over haer dienaer als over die andere behoorlyck te censurieren. Sullen oyck die ouderlingen evenals die dienaers gehouden wesen ²⁾ genochsaeme excuse haers afnemens ³⁾ doer yemant te doen op pene, die de ouderlingen daerop tusschen haer sullen ordineren. Ende dewyle de meeste zwaricheyt hierin bevonden wordt, dat in eenige plaetsen, alwaer het synodus mochte geleecht wesen, het zeer lastich zoude vallen henlieden (als den dienaeren geschiet) huysen te bestellen, soo syn sy tevreden, dat men datselvige maecke ten besten als men can, willen oyck geerne yet daeraen vuyt der naeme van haere gemeenten te coste leggen.

ART. 5. *AGGEUS wort toegelaeten om te prediken.* — Ten vyfden over het versoeck, twelck die van Petten doen, begerende AGGEUM haeren schoelmeester ofte een ander godsalich ende vroem ⁴⁾ man tot haeren dienaer der kercken, is by den broederen besloten, naerdatter goeder getuygenisse van AGGEI boetveerdicheyt ende godsalicheyt voerheen geaen is, dat hy hemlyuden zal verleent worden, behoorlyck geexamineert zynde, twelck tAlcmaer geschien zal.

ART. 6. *Vant versoeck der burgermeesteren van Medenblick.* — Ten sesten opt versoeck van de burgemeesters ende gemeente van Medenblick, welke om de costen te spaeren, dat sy voer dese tyt nyet en connen gedooogen ⁵⁾ om den tweeden dienaer te onderhouden ende nochtans van wegen die ouderdom haers dienaers LEONARDI genootsaect zyn hem eenige hulpe toe te voegen, begeren, dat hemlyuden verleent worde

---

¹⁾ »advys” A heeft »antwoort”. ²⁾ »gehouden wesen” ontbr. in A. ³⁾ »afnemens” A en G hebben »afwesens”. ⁴⁾ »ende vroem” ontbr. in A. ⁵⁾ »connen gedooogen” A heeft »comen gedraghen”.

de schoolmeester van Westerblocker om den Cathecismum te prediken ende hem alzoo te oeffenen, totdat hij volcoemelyck aldaer, zoo die gaven hemlieden gevallen, tot een dienaer aengenomen te wesen ¹⁾, waerin die broeders bewilligen, welverstaende dat hy tEnchuysen, waeronder Medenblick sorteert, geexamineert sal worden.

ART. 7. *Die van Wieringen sullen van het Hoornsche classe bedient worden ter tyt toe, dat zy een eygen dienaer sullen hebben.* — Ten zevensten op het versoeck van het eylant ofte de gemeynthe van Wieringen hebben die broeders besloten, dewyle zy naer groote neersticheyt ende vlydt, die zy voergewent hebben, geen dienaer hebben connen vinden, die met stichtinge van zyn plaetse geweert ende hemlieden toegesonden zoude moegen worden, dat het classis van Hoorn zoolange haer zoude versorgen, totdat die van Wieringe selfs ofte die broeders van haerentwegen eenen bequaemen dienaer zullen opgelopen hebben.

ART. 8. *Desgelycx mede die van Ryp ende Graft vant Almaer classis.* — Ten achsten op het versoeck van Ryp ende Graft, welke oyck een bequaem dienaer begeren, is by den broederen besloten, dat die dienaers ²⁾ des classis van Almaer zoo lange de voersz. dorpen zullen versorgen, totdat voer hemlyden oyck een bequaem dienaer gevonden wort. Ende aengaende die schoolmeester, die zy versoecken, is daertoe een genoempt mr. GEERAERT JACOBSZ, nu ter tyt dienende op den Oudedyck.

ART. 9. FRANS JANSSZ, *schoelmeester tot Hauwaert, van zynen dienst afgesedt.* — Ten negensten op die clachte, die over een FRANS JANSSZ, eertyts schoolmeester te Hauwert, gecoemen is, naementlyck dat hy hem onordentlyck ende ongesonden ³⁾ in den dienst indringt, die dienaers generallyck ende int besonder eenige lastert ende beschuldicht, is besloten, dat onsen broeder SYBRANDUS, dienaer des woorts in Hem, aen den voernoemten FRANS zal sryven ende oyck aen de broeders, by dewelcke hy hem heeft ingedrongen om alzoo ordentlyck met hem nae eysch van de discipline te handelen.

ART. 10. *Te Paesschen het synodus bynnen Enchuysen.* — Ten tienden is eendrachtelyck besloten, dat men het naeste synodum over een jaer zal houden bynnen Enchuysen acht daegen naer Paesschen.

Onder stont

Alzoo gedaen ende gescreven by my REGINALDUS
HYPERIUS, dienaer des godlycken woerts in Hooch-
kaspel, tot een scriba van den broeders vercoren.

---

¹⁾ »te wesen" G. heeft »werde". ²⁾ »dienaers" A heeft »broederen". ³⁾ »ongesonden" A heeft »ongesont".